

BIULETYN INFORMACYJNY OKRĘGOWEJ KOMISJI EGZAMINACYJNEJ

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie: Al. F. Focha 39, 30-119 Kraków
tel. (012) 61 81 201, 202, 203 fax: (012) 61 81 200 e-mail: oke@oke.krakow.pl www.oke.krakow.pl

Realizacja zadań z egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej przeprowadzonego w kwietniu 2007 r. przez uczniów słabo słyszających i niesłyszących

Kraków 2007

Autorka:
Brygida Stawowczyk

Konsultacja merytoryczna:
Małgorzata Boba
Maria Michłowicz

Dane statystyczne:
Anna Rappe

Wstęp

Kształcenie uczniów z dysfunkcjami słuchu to dla nauczycieli nie lada wyzwanie. Gimnazjaliści słabo słyszający i niesłyszający mają inne możliwości percepcyjne. W części humanistycznej przekłada się to na możliwy do osiągnięcia poziom opanowania umiejętności w zakresie czytania i odbioru tekstów kultury (I obszar standardów egzaminacyjnych wymagań) oraz formułowanie własnej wypowiedzi w ramach tworzenia tekstu w ramach realizacji zadań krótkiej i rozszerzonej odpowiedzi (II obszar standardów egzaminacyjnych wymagań).

Wyniki egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej świadczą o tym, że przystępujący do egzaminu gimnazjalnego uczniowie z tą dysfunkcją z województw lubelskiego i małopolskiego opanowali umiejętności z zakresu czytania i odbioru tekstów kultury na poziomie zadowalającym. Uczniowie ze wszystkich trzech województw objętych działalnością OKE w Krakowie opanowali umiejętności z zakresu tworzenia własnego tekstu na poziomie koniecznym. Wyniki mogą potwierdzać zatem wyposażenie dużej grupy uczniów w kompetencje niezbędne do funkcjonowania w życiu. Warto jednak odnotować, że wyniki dwóch województw – lubelskiego i podkarpackiego – dla uczniów słabo słyszających i niesłyszających są niższe od średniej ogólnopolskiej. Gimnazjaliści z tych województw zdobyli mniejszy procent punktów możliwych do uzyskania niż uczniowie z całej Polski:

Tabela 1. Procent punktów zdobytych przez uczniów podczas egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej przeprowadzonego w kwietniu 2007 r.

Lokalizacja	Procent zdobytych punktów przez uczniów słabo słyszających i niesłyszających – ogółem
lubelskie	62,54
małopolskie	75,06
podkarpackie	61,49
Polska	72,82

Pomiędzy wynikami uczniów realizujących te same zadania są duże dysproporcje. Uczniowie z województwa małopolskiego uzyskali wyniki na poziomie zadowalającym, ale należy przypomnieć, że – przede wszystkim – warunkowała taki wynik realizacja zadań sprawdzających umiejętności z zakresu czytania i odbioru różnych tekstów kultury. W przypadku dwóch pozostałych województw wyniki uczniów mogą świadczyć o opanowaniu umiejętności sprawdzanych w czasie egzaminu na poziomie koniecznym – uzyskali ponad 50% punktów możliwych do zdobycia za wszystkie umiejętności sprawdzane za pomocą zadań zamieszczonych w teście.

Warto zatem dokonać analizy osiągnięć uczniów. Aby uwzględniła ona specyfikę pracy z uczniami z dysfunkcjami słuchu, o opracowanie uwag w biuletynie została poproszona nauczycielka pracująca na co dzień z uczniami słabo słyszającymi i niesłyszającymi, posiadająca uprawnienia egzaminatora w zakresie oceniania prac uczniów z ubytkiem słuchu i od 2002 r. współpracująca z OKE w Krakowie podczas kolejnych sesji egzaminacyjnych.

Mamy nadzieję, że zapoznanie się z treścią biuletynu pomoże nauczycielom pracującym z uczniami z tego typu deficytami w planowaniu warsztatu pracy dydaktyczno-wychowawczej. Wnioski i spostrzeżenia w nim zawarte można przyjąć bezrefleksyjnie, mogą jednak również stanowić przyczynek do kreowania indywidualnych refleksji poprzez zderzenie ich z osobowością nauczyciela lub warunkami środowiska, w którym realizuje on swoje obowiązki.

1. Wyniki uczniów słabo słyszących i niesłyszących z części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w kwietniu 2007 r.

Do egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej przystąpiło około 160 uczniów słabo słyszących i niesłyszących. Dla tej grupy uczniów przewidziano przedłużony czas trwania egzaminu – do 180 minut. Instrukcja zamieszczona na pierwszej stronie arkusza zawierała informacje na temat sposobu rozwiązania różnego typu zadań z dodatkowymi znakami graficznymi, które miały umożliwić zapoznanie się gimnazjalistów z zasadami postępowania podczas rozwiązywania zadań w sposób przystępny dla uczniów z tą dysfunkcją.

Podobnie jak w arkuszu standardowym, zadania przeznaczone do sprawdzenia stopnia opanowania przez uczniów wymagań egzaminacyjnych zostały skonstruowane na podstawie różnych tekstów dostosowanych do możliwości uczniów z wadami słuchu poprzez dobór odpowiedniego słownictwa, zamieszczeniem słowniczków objaśniających znaczenie wyrazów, których znaczenie mogło być obce dla uczniów słabo słyszących i niesłyszących oraz ilustracji ułatwiających zrozumienie treści. Teksty opracowano w oparciu o fragmenty utworów literackich i publicystycznych. W arkuszu znalazły się również zadania skonstruowane na podstawie wiersza . Temat omawianego arkusza odwoływał się do wiadomości i umiejętności, jakie powinni posiadać uczniowie kończący gimnazjum. Dotyczył rozwoju lotnictwa w ujęciu historycznym, o czym informował motyw przewodni arkusza – *Człowiek w powietrzu*. Celem zadań zamieszczonych w arkuszu było sprawdzenie umiejętności zapisanych w standardach wymagań egzaminacyjnych dla uczniów kończących III etap edukacji, a wywodzących się z podstawy programowej.

Przystępujący do egzaminu otrzymali 68% punktów możliwych do uzyskania. Średnia wyników to 33,85 punktu. Dostosowanie zadań w przypadku uczniów z wadami słuchu wymaga również zmiany proporcji w zakresie wymagań. Gimnazjaliści pracujący z testem oznaczonym cyfrą 7 mogli osiągnąć maksymalny wynik 50 punktów, w tym 26 punktów za rozwiązanie zadań sprawdzających poziom opanowania wiadomości z zakresu czytania i odbioru tekstów kultury – I obszar standardów – oraz 24 punkty za udzielenie odpowiedzi do zadań dotyczących tworzenia własnego tekstu – II obszar standardów.

Analiza wyników pozwala stwierdzić, że umiejętności z I obszaru standardów są łatwiejsze dla uczniów. W OKE w Krakowie uczniowie uzyskali 70% punktów za realizację zadań z tego obszaru, czyli wiadomości i umiejętności związane z czytaniem i odbiorem tekstu kultury opanowali na poziomie zadowalającym. Trudniejsze dla przystępujących do egzaminu gimnazjalnego w 2007 r. okazały się zadania związane z tworzeniem własnego tekstu. Uczniowie kończący gimnazjum uzyskali 60% punktów z tego zakresu wiadomości i umiejętności, czyli ich osiągnięcia przekraczają poziom konieczny. Zadania sprawdzające umiejętności z II obszaru standardów miały często złożony charakter – były to polecenia wielopunktowe, których realizacja łączyła się z wykonaniem kilku czynności.

Za rozwiązanie zadań z zakresu czytania i odbioru tekstów kultury egzaminowani otrzymywali średnio 18,81 punktu. Przy tworzeniu własnego tekstu średnia wyniosła 15,11 punktu.

Skonstruowane w teście zadania miały zróżnicowaną formę. Zestaw egzaminacyjny zawierał 20 zadań zamkniętych (wielokrotnego wyboru i 1 typu „prawda-falsz”) oraz 10 zadań otwartych (w tym 2 rozszerzonej odpowiedzi). Układ zadań był przemienny, czyli zadania zamknięte występowały pomiędzy otwartymi, krótkiej i rozszerzonej odpowiedzi. Uwagę uczniów koncentrowano na zagadnieniu, do którego odwoływało się polecenie. W teście zostało umieszczonych łącznie 30 zadań.

2. Opis zestawu

Arkuszy z tytułem *Człowiek w powietrzu* został wykorzystany do przeprowadzenia egzaminu gimnazjalnego dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących w części humanistycznej w kwietniu 2007 r. Tematyka testu nie była odległa uczniom, a samo rozwiązanie go nie sprawiało dużych trudności. Należy jednak zaznaczyć, iż większość wśród przystępujących do egzaminu to uczniowie słabo słyszący, uczący się w szkołach masowych lub integracyjnych. Różnica edukacji uczniów z tego typu dysfunkcją w szkołach masowych i specjalnych ma – przede wszystkim – wpływ na realizację zadań rozszerzonej odpowiedzi, (uczniowie niesłyszący popełniają – np. – zdecydowanie więcej błędów językowych). Taki stan jest wynikiem mniejszych możliwości i ograniczonej sprawności językowej uczniów niesłyszących, dla których reguły gramatyczne oraz swobodne operowanie nimi jest bardzo trudne do opanowania. Uczniowie ci tracą wiele punktów, dlatego w trakcie oceniania prac można odnotować znaczną różnicę w ogólnej punktacji uzyskanej za test (dla uczniów słabo słyszących mieści się w granicach 40-50 punktów, podczas gdy dla niesłyszących gimnazjalistów w przedziale 30-40 punktów).

Zadania zamknięte sprawiły zdecydowanie mniej problemów. W arkuszu przeznaczonym do sprawdzenia opanowania wiadomości i umiejętności uczniów słabo słyszących i niesłyszących istotną rolę odgrywają umieszczone pod każdym tekstem słowniczki objaśniające niezrozumiałe wyrazy. Przyczynia się to do lepszego zrozumienia czytanych treści, co z kolei przekłada się na większą poprawność w rozwiązywaniu zadań zamkniętych.

Test został skonstruowany na podstawie reprodukcji obrazu oraz czterech tekstów zróżnicowanych pod względem formy wypowiedzi (teksty publicystyczne, tekst popularnonaukowy, wiersz).

3. Analiza zadań

Wokół pierwszego tekstu – opracowanego na podstawie fragmentu mitologii autorstwa Jana Parandowskiego – zostało skonstruowanych siedem zadań: 4 wyboru wielokrotnego i dwa otwarte krótkiej odpowiedzi.

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst I

Tymczasem Dedal¹ tęsknił za swoją ojczyzną. Poprosił króla Minosa² o pozwolenie na wyjazd. Król jednak nie pozwolił.

Wówczas Dedal wymyślił niezwykły sposób ucieczki. Z piór ptasich, sklejonych woskiem, wykonał olbrzymie skrzydła dla siebie i dla swojego syna, Ikara. Obaj przymocowali sobie skrzydła do ramion, a zanim ruszyli w drogę, rzekł Dedal do syna:

Pamiętaj synu, żebyś zawsze latał środkiem, między morzem a niebem. Nie wolno ci zbyt wysoko lecieć, gdyż gorąco promieni słonecznych roztopi wosk, który skleja skrzydła.

Dedal leciał pierwszy i pokazywał drogę synowi. Rybak, pasterz i rolnik ze zdumieniem³ patrzyli na ludzi, którzy lecieli w powietrzu jak ptaki.

Ikar był tak zachwycony⁴ lotem, że zapomniał o przestrożach⁵ ojca. Lecił coraz wyżej i wyżej. I wtedy stało się to, co przewidywał Dedal. Pod wpływem słońca wosk stopniał i pióra zaczęły opadać. Ikar runął⁶ z dużej wysokości na ziemię i zabił się na miejscu. Zasmucony Dedal odnalazł i pochował ciało syna.

Na podstawie: J. Parandowski, *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Poznań 1989.

Słowniczek:

¹ **Dedal** – Ateńczyk, wynalazca, architekt, rzeźbiarz; przebywał na wyspie Krecie (Grecja) u króla Minosa

² **Minos** – król, który panował na Krecie

³ **zdumienie** – zdziwienie

⁴ **był zachwycony** – bardzo mu się podobało

⁵ **przestrogi** – ostrzeżenia, dobre rady

⁶ **runął** – upadł

Zadanie 1.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Tekst I opowiada

- A. o tęsknocie króla Minosa za ojczyzną.
- B. o przyjaźni Dedala z królem Minosem.
- C. o pracy rybaka, pasterza i rolnika.
- D. o ucieczce Dedala i Ikara do ojczyzny.

Celem zadania było sprawdzenie, czy uczeń potrafi rozpoznać temat tekstu, czyli czy czyta tekst kultury na poziomie dosłownym. W większości (77%) uczniowie dokonywali prawidłowego wyboru. Przystępujący do egzaminu po dokładnym przeczytaniu tekstu i zrozumieniu jego treści nie powinien mieć problemu z dokonaniem właściwego wyboru.

Zadanie 2.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Słowa Dedala: *Pamiętaj synu, żebyś zawsze latał środkiem są*

- A. argumentem.
- B. pytaniem.
- C. nakazem.
- D. stwierdzeniem.

Wybierając odpowiedź w 2. zadaniu, uczeń wykazywał się umiejętnością interpretacji tekstu z uwzględnieniem intencji nadawcy. Realizacja tego wymagania nie dla wszystkich okazała się łatwa. 66% przystępujących do egzaminu wskazało prawidłową odpowiedź.

Wskazanie prawidłowej odpowiedzi zależało od dokładnej lektury tekstu i zrozumienia go na poziomie pozwalającym wyeliminować błędne wypowiedzi.. Zaistniały trudności

w określeniu intencji nadawcy, co jest wynikiem schematyzmu czytania oraz charakterystycznej dla osób z wadami słuchu trudności przy dokonywaniu uogólnień. Ponadto przystępujący do egzaminu, którzy podjęli błędne decyzje, nie potrafili właściwie określić sytuacji komunikacyjną, na podstawie uzyskanych w tekście danych.

Zadanie 3.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Kto skonstruował skrzydła do ucieczki z Krety?

- A. Minos.
- B. Rybak.
- C. Pasterz.
- D. Dedal.

Rozwiązując zadanie, uczniowie przystępujący do egzaminu zmierzli się z umiejętnością wyszukiwania informacji podanej w tekście. Realizacja polecenia okazała się łatwa dla uczniów, gdyż aż 93% przystępujących do egzaminu w 2007 r. wskazało prawidłową odpowiedź.

Zadanie 4.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Ikar spadł na ziemię, ponieważ

- A. zapomniał o przestrożach ojca.
- B. leciał zbyt nisko.
- C. źle przymocował skrzydła do ramion.
- D. leciał środkiem – między morzem a niebem

Zadanie wymagało od uczniów odnalezienia związku przyczynowo-skutkowego określającego przyczynę niepowodzenia bohatera tekstu.

86% gimnazjalistów rozwiązało zadanie prawidłowo, pomimo że wskazywanie przyczyn i (lub) skutków wydarzeń to trudna umiejętność dla uczniów z wadami słuchu. Wymaga dokonania wartościowania informacji zamieszczonych w proponowanych odpowiedziach ze względu na postawiony problem.

Na ogół uczniowie właściwie określali relacje przyczynowo-skutkowe między informacjami. Konstrukcja polecenia niosła za sobą możliwość wskazania prawidłowej odpowiedzi najprostszą metodą, czyli drogą eliminacji. Nie można wykluczyć także, iż część trafnych odpowiedzi wynika z podobieństwa w doborze słownictwa i formy gramatycznej prawidłowej odpowiedzi oraz odpowiedniego fragmentu tekstu I.

Zadanie 5.**Zaznacz dobrą odpowiedź.**

Zbliżając się do słońca, Ikar zachowywał się

- A. mądrze.
- B. rozsądnie.
- C. nieostrożnie.
- D. nieuprzejmie.

Wskazanie prawidłowej odpowiedzi wymagało od uczniów umiejętności określenia zachowania bohatera, czyli prawidłowego zinterpretowania tekstu. Zadanie okazało się stosunkowo łatwe dla większości przystępujących do egzaminu (75% prawidłowych odpowiedzi). W tym zadaniu duża grupa uczniów – 10% wskazało na odpowiedź merytorycznie nieprawidłową (na rozsądek zachowania Ikara).

Ponieważ zadanie wymagało samodzielnego zinterpretowania tekstu część egzaminowanych (25%) nie poradziła sobie z jego realizacją. Prawdopodobnie jest to wynik możliwości poszczególnych uczniów w zakresie rozumienia treści wyrazu. Słowo *rozsądek* w języku gimnazjalistów niesłyszących nie jest wyrazem łatwo przyswajalnym ze względu na swój zakres znaczeniowy.

Zadanie 6.**Ponumeruj wydarzenia po kolei, zaczynając od najdawniejszego.****Wpisz w cyfry od 1 do 7.**

Wymyślenie przez Dedala sposobu ucieczki.

Ucieczka ojca i syna z wyspy.

Upadek i śmierć Ikara.

Wykonanie skrzydeł przez Dedala.

Udzielenie przestrogi przez ojca.

Lot Ikara w kierunku słońca.

Zwrócenie się Dedala do Minosa z prośbą o zgodę na powrót do ojczyzny.

Realizacja zadania wymagała od uczniów chronologicznego uporządkowania informacji zawartych w tekście. Poprawna realizacja stanowiła odzwierciedlenie zrozumienia fragmentu mitu. Gimnazjaliści musieli dokonać analizy tekstu I pod względem kolejności opisanych zdarzeń. Poprawna realizacja zadania uwarunkowana była swobodnym operowaniem informacjami zdobytymi na podstawie dokładnej lektury tekstu I.

Uczniowie zdobyli tylko 48% punktów możliwych do uzyskania. Przystępujący do egzaminu – w tej sytuacji zadaniowej – nie wykazali się opanowaniem umiejętności porządkowania informacji na poziomie koniecznym. Warto odnotować, że nie otrzymali nawet co drugiego punktu za realizację tego zadania. Zdarzały się zatem przypadki, w których gimnazjalista przystępujący do egzaminu był bezradny wobec wymagań zawartych

w poleceniu. Można uznać, że jest to zjawisko niepokojące, ponieważ przetwarzanie zdobytych informacji jest – z punktu widzenia przyszłości młodego człowieka – umiejętnością podstawową.

Sytuacja zadaniowa nie była obca uczniom z tą dysfunkcją. Podobnie skonstruowane polecenie znajduje się w informatorze dla uczniów słabo słyszących i niesłyszących na 2002 r. Zadanie o podobnej konstrukcji zostało zamieszczone również w arkuszu z próbnego egzaminu gimnazjalnego, przeprowadzanego na obszarze objętym działalnością OKE w Krakowie w 2003 r. Zamieszczenie podobnych wymagań w informatorze sugeruje, że podobna konstrukcja polecenia powinna być bliska szkolnemu doświadczeniu gimnazjalistów słabo słyszących i niesłyszących.

Zadanie 7.

Uzupełnij dialog Dedala i Ikarą odpowiednimi zdaniami spośród podanych w ramce.

Ikar: *Ojcze, co tu robisz?*

Dedal:

Ikar: *Po co nam one?*

Dedal:

Ikar: *Wspaniale, ale w jaki sposób?*

Dedal: *Przymocujemy skrzydła do ramion, wejdziemy na górę i polecimy jak ptaki.
Ale pamiętaj,*

Ikar: *Dlaczego ojcze?*

Dedal:

Ikar: *Dobrze, będę pamiętał.*

Uciekniemy na nich z wyspy.

Bo słońce stopi wosk, który skleja pióra.

Zasmucony Dedal odnalazł i pochował ciało syna.

Nie wolno ci lecieć za wysoko.

Buduję skrzydła.

Zadanie wymagało od ucznia wykorzystania informacji wyszukanych w tekście I i przetworzenia ich. W zasadzie egzaminowani poprawnie realizowali polecenie. Gimnazjaliści z łatwością wyszukiwali odpowiednie informacje potrzebne do właściwego uzupełnienia dialogu.

Zdarzały się realizacje, które mogą świadczyć o tym, że uczniowie przypadkowo wybierali odpowiedzi. Hipotetycznymi przyczynami braku sukcesu egzaminacyjnego podczas realizacji tego zadania mogły być niezrozumienie pytań, możliwości intelektualne i trudnościami w budowaniu takich form wypowiedzi.

Zadanie funkcjonowało w sposób zadowalający, gdyż przystępujący do egzaminu gimnazjalnego otrzymali 71 % punktów możliwych do uzyskania.

Na podstawie tekstu II – zredagowanego na podstawie hasła z *Encyklopedii Guinnessa* – skonstruowano zadania od 8. do 15.

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst II

Pierwszym pojazdem powietrznym był balon. Skonstruowali go Francuzi – bracia Montgolfier. Wykonany był z kawałków płótna¹ i papieru, miał średnicę ponad 10 metrów i wypełniało go gorące powietrze. Start pierwszego balonu, jeszcze bez załogi², odbył się 4 czerwca 1783 roku w miejscowości Annonay³.

Kilka tygodni po pierwszych próbach bracia wykonali następny balon, do którego przymocowali linami kosz. W koszu umieścili koguta, kaczkę i owcę. Balon wystartował 19 września 1783 roku w Wersalu⁴, w obecności króla. Pierwsi pasażerowie wrócili na ziemię cali i zdrowi.

Kolejny balon braci Montgolfier, już z człowiekiem (był nim Franciszek Pilatre), wzbił się⁵ w powietrze 15 października 1783 roku. Wzniósł się⁶ on – wśród oklasków zebranych ludzi – na wysokość 25 metrów i pozostawał w górze przez prawie 4 minuty. 21 listopada Franciszek Pilatre wykonał także pierwszy lot nad Paryżem, przebywając w powietrzu około 25 minut.

Balon braci Montgolfier

Na podstawie: *Encyklopedia Guinnessa*, Warszawa-Sopot 1991.

Słowniczek

¹ **płótno** – rodzaj materiału

² **załoga** – grupa ludzi, która obsługuje jakiś środek lokomocji, tu: balon

³ **Annonay** – miasto na południu Francji

⁴ **Wersal** – miasto niedaleko Paryża

⁵ **wzbił się** – poleciał

⁶ **wzniósł się** – poleciał

Zadanie 8.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Co jest tematem całego tekstu?

- A. Pierwsze loty balonem.
- B. Próby lotu balonem w Polsce.
- C. Wrażenia z lotu balonem.
- D. Upadek pierwszego balonu.

90% prawidłowych odpowiedzi świadczy o tym, że uczniowie trafnie rozpoznali temat tekstu, wykazując się umiejętnością czytania tekstu na poziomie dosłownym. Tekst został zredagowany w sposób przystępny dla uczniów z wadami słuchu. Trudne wyrazy zostały objaśnione w słowniczku. Podczas lektury tekstu ważne było zapoznanie się z jego zawartością, gdyż ułatwiało to właściwe rozumienie informacji w nim zawartych.

Prawidłowa odpowiedź zawierała wyraz *pierwsze*, co wizualnie przypominało jeden z wyrazów kilkakrotnie obecny w tekście (część uczniów, mających trudności w zrozumieniu treści, mogło wskazywać odpowiedź na podstawie podobieństwa obrazu wyrazu, a nie na podstawie znaczeń wpisanych w tekst kultury i proponowane odpowiedzi).

Zadanie 9.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Bracia Montgolfier wykonali balon

- A. z gumy i płótna.
- B. z papieru i jedwabiu.
- C. z lekkiego metalu.
- D. z płótna i papieru.

91% trafności odpowiedzi uczniów przystępujących do egzaminu pokazuje, że gimnazjaliści opanowali umiejętność wyszukiwania informacji w tekście w stopniu, który pozwolił im na właściwą realizację polecenia. Zarówno typ zadania – wyboru wielokrotnego – jak i zakres wymagań zawartych w treści polecenia, zadecydowały o tym, że sytuacja zadaniowa okazała się bardzo łatwa dla przystępujących do egzaminu.

Zadanie 10.**Zaznacz dobrą odpowiedź.**

Pierwszy lot człowieka balonem odbył się

- A. 4 czerwca 1783 roku.
- B. 19 września 1783 roku.
- C. 15 października 1783 roku.
- D. 21 listopada 1783 roku.

W tym zadaniu uczeń miał wykazać się umiejętnością wyszukiwania informacji zawartej w tekście. Tym razem umiejętność okazała się tylko pozornie łatwa. Tylko 46 % uczniów zrealizowało poprawnie polecenie i wytypowało prawidłową odpowiedź. Prawie ten sam procent egzaminowanych (45,73 %) wskazało błędną odpowiedź. Analiza zadania pozwala wnioskować, że przystępujący do egzaminu popełnili typowy błąd, tj. niedokładnie przeczytali polecenie. Zasugerowali się jedynie wyrazami *„pierwszy lot* i potraktowali je jako kluczowe dla wskazania prawidłowej odpowiedzi. Nie uwzględnili pozostałych istotnych informacji zawartych w poleceniu. Schematyzm myślenia (charakterystyczny dla osób z wadami słuchu) stał się przyczyną egzaminacyjnego niepowodzenia w przypadku zadania 10. Uczniowie – jako prawidłową – wybierali więc odpowiedź dotyczącą pierwszego lotu balonu, a nie pierwszego lotu człowieka balonem.

Zadanie 11.**Zaznacz dobrą odpowiedź.**

Autor tekstu II

- A. krytykuje pierwsze loty balonem.
- B. informuje o dokonaniach braci Montgolfier.
- C. zachęca czytelników do latania balonem.
- D. tłumaczy różnice między balonem a samolotem.

Zadanie sprawdzało poziom opanowania umiejętności interpretacji tekstu kultury z uwzględnieniem intencji nadawcy. 80% uczniów rozwiązujących zadania nie napotkało trudności w trakcie wskazywania prawidłowej odpowiedzi i wykazało się opanowaniem badanej umiejętności, choć rozumowanie łączące się z interpretowaniem tekstu nie jest łatwe.

Sytuacja zadaniowa pod względem formy polecenia przypomina zadanie 2. Warto jednak odnotować, że w przypadku zadania 2. do jego realizacji uczeń musiał się posłużyć wiadomościami związanymi z sytuacją komunikacyjną, a w przypadku zadania 11. powinien wykazać się jedynie zrozumieniem intencji autora tekstu na podstawie określenia poziomu funkcjonalności informacji w nim zawartych.

Zadanie 12.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Jak zachowywali się ludzie, którzy obserwowali pierwszy lot człowieka balonem?

- A. Klaskali i cieszyli się.
- B. Byli spokojni i skupieni.
- C. Okazywali smutek i żal.
- D. Byli zdziwieni i przestraszeni.

Zadanie wymagało odczytania tekstu kultury na poziomie dosłownym i – na tej podstawie – rozpoznania uczuć ludzi.

73% przystępujących do egzaminu udzieliło właściwej odpowiedzi. Prawidłowa realizacja polecenia ponownie wymagała uważnej lektury tekstu. Dla 27% gimnazjalistów w tej sytuacji zadaniowej odczytywanie tekstu na poziomie dosłownym okazało się trudną umiejętnością.

Informacja o reakcji ludzi na opisane w tekście wydarzenia zawierały się w zdaniu *wśród oklasków zebranych ludzi*. Wydaje się, że odpowiedź jest podana wprost. Tymczasem właściwa realizacja polecenia wymagała pewnego przekształcenia informacji (*oklaski* na *klaskali*). Duży procent zdających egzamin (nie mogąc znaleźć w tekście informacji o tym samym wyglądzie w proponowanych wypowiedziach) błędnie wskazywało rozwiązanie.. Uczniowie często typowali odpowiedź B i D jako prawidłowe (odpowiednio 14 i 10% przystępujących do egzaminu). Zdarzały się również przypadki (3%) kiedy egzaminowani wskazywali na odpowiedź C. Być może istotne znaczenie dla czytania tekstu miały możliwości uczniów w zakresie rozumienia konkretnych treści.

Zadanie 13.

Odpowiedz na pytania.

1. Gdzie (w jakim mieście) wystartował pierwszy balon braci Montgolfier?
.....

2. Kto jako pierwszy leciał balonem nad Paryżem?
.....

W zadaniu 13. uczeń powinien samodzielnie sformułować odpowiedzi na podstawie informacji wyszukiwanych w tekście . Wypowiedzi uczniów dawały świadectwo właściwego zrozumienia tekstu.

Po analizie odpowiedzi okazało się, że część egzaminowanych – ponad 25% – miała problemy ze sformułowaniem poprawnej wypowiedzi, stanowiącej odpowiedź na postawione pytanie. Udzielała jej w sposób przypadkowy, nieprawidłowy pod względem merytorycznym. Ponad 70% (73% – pierwsze pytanie, 77% – drugie pytanie) przystępujących do egzaminu

poprawnie zbudowało swoje wypowiedzi. Gimnazjaliści potrafili znaleźć w tekście potrzebne informacje i wykorzystać je do sformułowania wypowiedzi. Ponad 70% gimnazjalistów wykazało się zatem opanowaniem umiejętności wyszukiwania informacji w tekście w stopniu, który umożliwił im realizację tego zadania.

Zadanie 14.

Napisz obok zdania TAK – gdy uważasz, że zdanie jest prawdziwe, NIE – gdy zdanie jest fałszywe (nieprawdziwe).

	<i>TAK/ NIE</i>
Bracia Montgolfier przyczynili się do rozwoju lotnictwa.
Pierwszymi pasażerami balonu były zwierzęta.
Pierwszy lot Franciszka Pilatre trwał kilka godzin.
Konstruktorami pierwszego balonu byli Francuzi.

Zadanie typu prawda-falsz miało na celu sprawdzenie, czy uczeń odczytuje dosłownie znaczenie zdań. Po zapoznaniu się z tekstem oraz skonfrontowaniu z nim znaczenia poszczególnych zdań uczniowie mogli dokonać oceny ich prawdziwości. Zdania były dostosowane do możliwości percepcyjnych osób z wadami słuchu, przede wszystkim ze względu na dobór słownictwa. Właściwa realizacja tego polecenia wymagała dobrej znajomości tekstu oraz uporządkowania jego treści, a następnie przetworzenia informacji. dotyczące pierwszych lotów balonem. Analiza wyników pokazuje, że tylko połowa uczniów – poradziła sobie z realizacją polecenia. Pozostali egzaminowani napotkali na przeszkody związane z brakiem przygotowania do ukierunkowanej analizy treści w podobnej sytuacji zadaniowej. Tylko co drugi uczeń przystępujący do egzaminu potrafił właściwie je zrealizować.

Zadanie 15.

Dokończ zdanie. Uzasadnij w nim, dlaczego rok 1783 jest ważny dla historii lotnictwa.

Rok 1783 jest ważny dla historii lotnictwa,

.....

.....

Realizacja zadania wymagała od uczniów wykazania się umiejętnością formułowania argumentów uzasadniających cudze stanowisko. Funkcjonowanie zadania pozwala wnioskować, że sprawiło ono uczniom sporo trudności. Tylko 57% gimnazjalistów potrafiło sformułować i poprawnie przedstawić potrzebne argumenty. Pozostali uczniowie – 43% – udzielili błędnych odpowiedzi. Trudności w formułowaniu wypowiedzi są uwarunkowane możliwościami uczniów. Zdarzały się przypadkowe odpowiedzi, nieprawidłowe pod względem merytorycznym, polegające – na przykład – na wypisaniu przypadkowo

wybranego fragmentu tekstu. Tego typu błędne odpowiedzi świadczyły o braku zrozumienia polecenia. Dla uczniów nierozumiejących treści zadania okazało się ono trudne do realizacji. Warto zwrócić uwagę, że ponownie zadanie wymagało określenia formułowanej własnej wypowiedzi po względem jej funkcjonalności. Uczniowie powinni w taki sposób przetworzyć posiadane informacje, aby pomogły one w przekonaniu odbiorcy do słuszności podanego stanowiska.

Na podstawie tekstu III – ponownie przywołującego hasło z *Encyklopedii Guinnessa* – sformułowano zadania 16. i 17.

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst III

Samolot Louisa Blériota

Po balonach nadszedł czas samolotów. 17 grudnia 1903 roku Amerykanin Orville Wright dokonał pierwszego, historycznego lotu samolotem. Lot ten trwał tylko 12 sekund, a pokonana odległość wynosiła 36 metrów. Próby z samolotami przeprowadzano także w Europie. Wielkim wydarzeniem był przelot Francuza Louisa Blériota nad kanałem La Manche¹ w dniu 25 lipca 1909 roku. Za ten wyczyn Blériot otrzymał od jednej z brytyjskich gazet 1000 funtów nagrody.

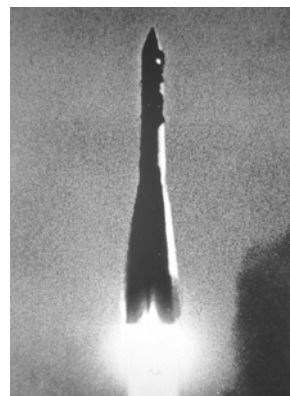
W latach trzydziestych ubiegłego wieku zaczęły powstawać pierwsze udane śmigłowce i samoloty odrzutowe. Człowiek zaczął myśleć także o lotach w kosmos. Era załogowych lotów kosmicznych rozpoczęła się 12 kwietnia 1961 roku. Wówczas to rosyjski kosmonauta² Jurij Gagarin jako pierwszy człowiek poleciał w przestrzeń kosmiczną na pokładzie statku *Wostok 1*. W czasie 90-minutowego lotu jego pojazd okrążył Ziemię 11 razy.

Na podstawie: *Encyklopedia Guinnessa*, Warszawa-Sopot 1991.

Słowniczek:

¹ **kanal La Manche** – cieśnina na Oceanie Atlantyckim, między Francją a Wielką Brytanią

² **kosmonauta** – lotnik przygotowany do wykonywania lotów w kosmos

Rakieta *Wostok 1*

Zadanie 16.**Zaznacz dobrą odpowiedź.**

Louis Bleriot otrzymał nagrodę za

- A. pierwszą próbę lotu samolotem.
- B. przelot nad kanałem La Manche.
- C. zbudowanie samolotu odrzutowego.
- D. historyczny lot w kosmos.

Zadanie 16. jest kolejnym, które miało na celu sprawdzenie umiejętności wyszukiwania informacji w tekście. 79,27% uczniów wskazało prawidłową odpowiedź. Pozostali uczniowie (około 1/5) mieli problem z umiejętnym odszukaniem informacji w czytany materiał językowym.

Duża grupa egzaminowanych (15,85%) wskazała odpowiedź A, co może świadczy o niedokładnym zrozumieniu polecenia bądź przypadkowości wyboru wypowiedzi (warto zwrócić uwagę, że wskazywali jako prawidłową pierwszą z kolei odpowiedź).

Blisko 80% uczniów przystępujących do egzaminu w 2007 r. wykazało się jednak prawidłowym rozumowaniem w związku z wyszukiwaniem informacji w tekście.

Zadanie 17.**Uzupełnij tabelę odpowiednimi informacjami z tekstu.**

Kto?	Czego dokonał? (co ważnego zrobił)	Kiedy to było? (dokładna data)
<i>Amerikanin Orville Wright</i>
<i>Francuz Louis Bleriot</i>
<i>Rosjanin Jurij Gagarin</i>

Zadaniem ucznia było uzupełnienie tabeli na podstawie informacji zawartych w tekście. Właściwe opanowanie umiejętności wyszukiwania informacji było w tym przypadku środkiem prowadzącym ucznia do wyznaczonego przez konstrukcję polecenia

celu. Pomimo złożonego charakteru wymagań gimnazjaliści poradzi sobie z realizacją zadania. Prawidłowe odpowiedzi potwierdzają umiejętność swobodnego operowania informacjami zaczerpniętymi z tekstu (pierwszy wiersz tabeli prawidłowo uzupełniło 89% przystępujących do egzaminu, drugi – 80%, a trzeci – 82%).

Poziom realizacji zadania wskazuje, że około 16% uczniów napotkało na problemy i nie sprostało wymaganiom, które należało zrealizować. Jest to zapewne związane z możliwościami poszczególnych gimnazjalistów, ich problemami ze rozumieniem poleceń i (lub) treści zawartych w prezentowanym tekście.

Zadanie 18.

Zaznacz na osi czasu daty podanych wydarzeń. Wpisz litery A, B w odpowiednie kratki.

A – pierwszy lot człowieka balonem, 1783 r.

B – pierwszy lot człowieka w kosmos, 1961 r.

XIII w.	XIV w.	XV w.	XVI w.	XVII w.	XVIII w.	XIX w.	XX w.	XXI w.
					A		B	

Zadanie 18. sprawdzało umiejętność przetwarzania informacji zawartych w tekstach. Podstawą prawidłowego rozwiązania polecenia było przekształcenie podanych informacji, czyli zamienienie dat rocznych na wieki, które należało odpowiednio zaznaczyć w przygotowanej do zadania tabeli. W większości przypadków zadanie nie sprawiło uczniom problemów. Gimnazjaliści trafnie przetwarzali informacje, zamieniając daty na wieki i umiejscawiali uzyskane informacje poprawnie w tabeli. 61% przystępujących do egzaminu prawidłowo zrealizowało polecenie. Jednak 39% kończących gimnazjum miało problemy z rozwiązaniem zadania. Ci uczniowie często popełniali błędy przy określaniu wieków i zaznaczaniu czasu wydarzeń w odpowiednim miejscu na osi czasu.

Przyczyny takich trudności należy szukać w ogólnym poziomie myślenia osób z wadami słuchu, które mają problemy z opanowaniem pojęć czasowych, a jest to konsekwencją specyfiki ich procesów poznawczych ograniczonych głuchotą.

Na podstawie tekstu IV – wiersza Kornela Makuszyńskiego – skonstruowano 6 zadań: 19., 20., 21., 22., 23., 24. – zróżnicowanych pod względem formy i wymagań.

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst IV

Kornel Makuszyński

O lotniku, co był aż w niebie

Raz lotnik, co ma skrzydła,
Co skrzydła ma orłowe¹,
Wyleciał jako ptak.
Przez zorzy² malowidła,
Przez chmury wzleciał płowe³
Aż na niebieski szlak⁴.

Pioruny za nim gnały⁵,
Warczały za nim burze,
Jak pies go gonił grzmot.
On leciał w słońcu cały,
Co nań⁶ ciskało⁷ róże,
W swój oszalały⁸ lot.

K. Makuszyński, *Poezje wybrane*, Kraków 1988.

Słowniczek:

¹ **skrzydła (...)** orłowe – skrzydła orła

² **zorza** – kolorowe zjawisko

światłne na niebie

³ **płowe** – oświetlone słońcem, żółtawe
z odcieniem szarym

⁴ **niebieski szlak** – niebo

⁵ **gnały** – leciały

⁶ **nań** – na niego

⁷ **ciskało** – rzucało

⁸ **oszalały** – odważny, ryzykowny, niebezpieczny

Zadanie 19.

Dokończ zdania.

Fragmenc wiersza składa się z dwóch

Każda z nich ma sześć

Zadanie zostało skonstruowane w sposób, który umożliwiał sprawdzanie umiejętności posługiwania się pojęciami swoistymi dla przedmiotów humanistycznych. Uczeń powinien posłużyć się terminami *strofa* i *wers*. Posługiwanie się tymi pojęciami sprawia trudność uczniom niesłyszącym, pomimo że na zajęciach języka polskiego ich znaczenie – wraz z innymi umiejętnościami odnoszącymi się do rozpoznawania w tekście elementów kompozycyjnych wiersza – są utrwalane. Wiadomości z zakresu budowy dzieła literackiego czy procesów historycznych są trudne do opanowania dla uczniów i stąd pojawiają się tak duże problemy w swobodzie korzystania z nich.

Realizacja zadania wymagała doboru pojęć odpowiednio do kontekstu utworu i zdań w treści polecenia. Tylko 45% przystępujących do egzaminu udzieliło prawidłowej odpowiedzi. Pozostali uczniowie nie potrafili wykonać polecenia.

Zadanie 20.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

W którym zdaniu występuje porównanie?

- A. „Wyleciał jako ptak”.
- B. „On leciał w słońcu cały”.
- C. „Pioruny za nim gnały”.
- D. „Przez chmury wzleciał płowe”.

Zadanie 20. wymagało od egzaminowanych rozpoznania porównania. Dostrzeganie w czytanych tekstach środków wyrazu typowych dla tekstów literackich jest dla uczniów niesłyszących trudnym zadaniem, gdyż wymaga dopasowania odpowiedniego pojęcia do zaobserwowanego zjawiska. Część uczniów (około 38%) nie wykonała prawidłowo polecenia. Potwierdza to fakt, iż gimnazjaliści mają trudności z operowaniem nazwami poszczególnych środków wyrazu. Ponad 1/3 uczniów nie rozumiała fragmentu przytoczonego w treści zadania wypowiedzenia oraz nie dokonała analizy jego budowy. Nawet słowo *jako* nie stanowiło dla nich wyróżnika charakterystycznego dla określenia wymaganego środka wyrazu. Trafnie odpowiedziało 72,56% uczniów.

Zadanie 21.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Podkreślone wyrazy: *chmury płowe, niebieski szlak* to

- A. przenośnie.
- B. porównania.
- C. epitety.
- D. rymy.

Zadanie zostało skonstruowane w celu sprawdzenia tej samej umiejętności, co zadanie 20., tyle że uczeń tym razem miał rozpoznać epitet. Z tym zadaniem bardzo dobrze poradziło sobie tylko 46,95% uczniów, a pozostali błędnie wskazywali odpowiedź. Potwierdza to tylko

trudności uczniów, które odnotowano podczas omawiania zadania 20. Określenie epitetu okazało się dla egzaminowanych trudnym wymaganiem. Funkcjonowanie zadania – procent prawidłowych odpowiedzi – może skłaniać do refleksji na temat stosowania zdobywanej wiedzy w nowym kontekście (w nowej sytuacji zadaniowej).

Zadanie 22.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Lotnik jest

- A. osobą mówiącą w wierszu.
- B. bohaterem wiersza.
- C. adresatem wiersza.
- D. autorem wiersza.

Poprawna realizacja zadania wymagała od uczniów rozpoznania bohatera wiersza. Wybór prawidłowej odpowiedzi miał świadczyć o właściwym zrozumieniu tekstu na poziomie dosłownym. 62,20% stanowiły prawidłowe odpowiedzi. Natomiast pozostałe były to wypowiedzi nieprawidłowe, często przypadkowe. Język wiersza dostarczył uczniom trudności w wyszukiwaniu odpowiednich informacji. Poziom realizacji zadania to wynik możliwości uczniów w zakresie rozumienia treści konkretnych i abstrakcyjnych oraz ich wyrażania poprzez znajomość pojęć z zakresu budowy tekstu literackiego i danej sytuacji komunikacyjnej.

Zadanie 23.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Poeta wskazał na podobieństwo grzmotu, który gonił lotnika, do

- A. psa.
- B. ptaka.
- C. orła.
- D. zorzy.

Zadanie miało na celu sprawdzenie stopnia opanowania umiejętności związanej z wyszukiwaniem informacji w tekście. Uczniowie stosunkowo nieźle poradzili sobie z tym zadaniem, udzielając poprawnej odpowiedzi w 67,68% przypadkach.

Ponad 32% uczniów nie potrafiło zrozumieć treści polecenia bądź tekstu i nie sprostała temu zadaniu. Realizacja zadania na poziomie ponad 60%, ale nie 70% potwierdza wcześniejsze spostrzeżenia dotyczące faktu, że analiza języka wiersza jest trudną umiejętnością do opanowania dla osób z dysfunkcją słuchu.

Zadanie 24.

Wypisz z wiersza pięć rzeczowników, które kojarzą ci się z niebem.

Zadanie sprawdzało umiejętność wyszukiwania informacji zawartych w tekstach kultury i miało formę krótkiej odpowiedzi. Zadaniem uczniów było wyszukanie w wierszu wyrazów o określonej formie gramatycznej, z uwzględnieniem wskazanego znaczenia. Jak pokazuje wynik (poziom wykonalności zadania – 40%), wymagania okazały się dla większości egzaminowanych trudne do realizacji. Gimnazjaliści mieli trudności z odnalezieniem w wierszu wyrazów o wskazanych cechach.

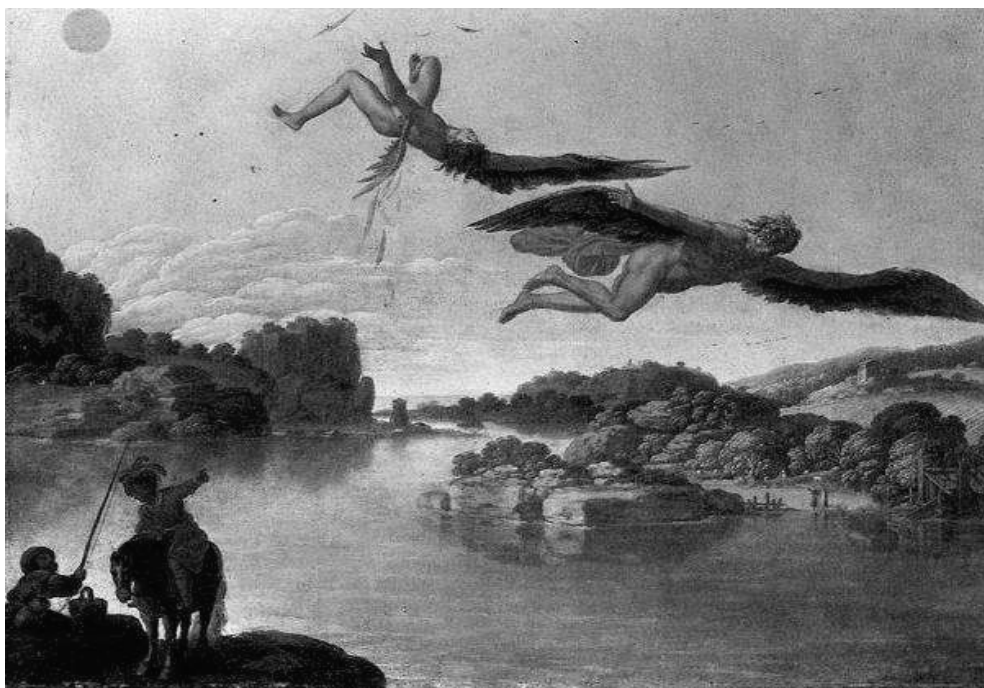
Po analizie odpowiedzi warto odnotować, że uczniowie mieli problem ze zrozumieniem polecenia (czasownik *kojarzyć się* nie został dobrze rozumiany). Funkcjonowanie zadania zobrazowało trudności uczniów polegające na braku swobody w wykorzystaniu zdobytych wiadomości. Zróżnicowanie wypowiedzi sugeruje loteryjną metodę wpisywania odpowiedzi, często nieprawidłowych pod względem merytorycznym.

Tylko 40% przystępujących do egzaminu potrafiło poprawnie zrealizować wymagania zawarte w poleceniu.

Na podstawie reprodukcji obrazu przygotowano dla uczniów zadania : 25., 26., 27. i 28.

Obejrzyj dokładnie reprodukcję obrazu

Obraz Carla Saraceniiego „Upadek Ikara”

Zadanie 25.**Zaznacz dobrą odpowiedź.**

Obraz Carla Saraceniiego „Upadek Ikara” jest przykładem malarstwa

- A. historycznego.
- B. mitologicznego.
- C. religijnego.
- D. abstrakcyjnego.

Zadanie sprawdzało umiejętność wykorzystania kontekstu plastycznego do interpretacji tekstów kultury. Uczniowie – przed przystąpieniem do wykonania zadania – powinni zapoznać się reprodukcją obrazu, a następnie określić dziedzinę malarstwa. Rozwiązanie zadania wymagało od egzaminowanych także pewnego zasobu wiadomości, które mogli zdobyć w szkole. Sytuacja zadaniowa okazała się niełatwa dla uczniów. Tylko 64,63% przystępujących do egzaminu potrafiło trafnie określić dziedzinę malarstwa prezentowanego na reprodukcji. Dla pozostałych uczniów wskazanie prawidłowej odpowiedzi stanowiło problem. Niepowodzenia egzaminacyjne w przypadku tego zadania mogą sugerować:

- brak wiadomości niezbędnych do realizacji zadania,
- mały kontakt z dziełem plastycznym,
- trudności poszczególnych uczniów wynikające z ich możliwości intelektualnych i posiadanych (utrwalonych) wiadomości,
- trudności z wykorzystaniem przyswojonych wiadomości w nowych sytuacjach zadaniowych (w nowym kontekście polegającym – np. – na zastosowaniu wiadomości w odniesieniu do innego tekstu kultury).

Zadanie 26.**Zaznacz dobrą odpowiedź.**

Gdzie znajdują się postacie Dedala i Ikara?

- A. W głębi.
- B. W tle pejzażu.
- C. Na dalszym planie.
- D. Na pierwszym planie.

Zadanie 26., podobnie jak wcześniejsze, sprawdzało umiejętność wykorzystania przez ucznia kontekstu plastycznego do interpretacji tekstu kultury. Tym razem jednak gimnazjaliści przystępujący do egzaminu mieli dokonać analizy kompozycji obrazu. Wykonanie polecenia dla większości uczniów było problemem. Uczniowie nie potrafili

podjąć tej sytuacji zadaniowej z powodzeniem. Przyczyną trudności był brak odpowiedniego zasobu wiadomości, co skutkowało trudnościami rozumienia znaczeń wpisanych w proponowane odpowiedzi. Wyboru prawidłowych odpowiedzi dokonało tylko 45,73% uczniów.

Zadanie 27.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Na obrazie ukazano

- A. spokojny lot Ikara.
- B. śmierć Dedala i Ikara.
- C. moment spadania Ikara.
- D. przygotowania Dedala i Ikara do lotu.

Określenie tematu obrazu było dla uczniów zadaniem łatwym, o czym świadczy odsetek prawidłowych odpowiedzi (84,15%). Tok rozumowania ucznia podczas realizacji polecenia był ukierunkowany – przede wszystkim – na eliminowanie na podstawie obserwacji sytuacji przedstawionej na reprodukcji kolejnych informacji zawartych w proponowanych odpowiedziach.

Zadanie 28.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Zanim to zrobisz, przypomnij sobie tekst I.

Na obrazie Ikar został ukazany tuż po tym, gdy

- A. postanowił zawrócić.
- B. poraził go piorun.
- C. stracił siły do lotu.
- D. słońce stopiło wosk.

Wskazanie prawidłowej odpowiedzi w tym zadaniu mogła ułatwić uczniom dokładna znajomość treści tekstu I oraz wnikliwa obserwacja sytuacji przedstawionej na obrazie. Zdecydowana większość egzaminowanych poradziła sobie z powodzeniem z realizacją zadania – prawidłowego wyboru dokonało 82,32% przystępujących do egzaminu.

Warto odnotować, że uczniowie w celu realizacji zadania musieli korzystać z dwóch źródeł informacji: tekstu werbalnego i ikonicznego.

Zadanie 29.

**Zaproś mieszkańców Paryża na pokaz lotu balonem.
Pisząc zaproszenie, wykorzystaj informacje podane w ramce.**

Informacje:

15 października	Plac Zgody w Paryżu	Godz. 12⁰⁰
------------------------	----------------------------	------------------------------

Zadanie sprawdzało, w jakim stopniu uczniowie opanowali umiejętność tworzenia spójnego tekstu na zadany temat, przejawiającą się w budowaniu wypowiedzi w formie zaproszenia, poprawnej pod względem językowym i stylistycznym. W poleceniu zawarto informacje, na podstawie których uczniowie mogli określić zakres zasad przyznawania punktów. Kryteria przyjęte w zakresie realizacji tematu ujmowały czynności, o różnym poziomie trudności. Zdecydowana większość uczniów poradziła sobie z realizacją tematu (66%), przedstawiając swoją wypowiedź w sposób spójny (56%). Dużą liczbę błędów można było zaobserwować w przypadku dwóch pozostałych kryteriów, dotyczących poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej. Uczniowie niesłyszący popełniali zdecydowanie więcej błędów niż uczniowie słabo słyszący. Język osób głuchych jest bowiem zdecydowanie uboższy i ma to odzwierciedlenie szczególnie w tworzeniu własnego tekstu. Gimnazjaliści otrzymali 47% punktów możliwych do uzyskania w zakresie poprawności językowo-stylistycznej i 42% punktów w zakresie poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej.

Zadanie 30.

Napisz opowiadanie o dziejach Dedala i Ikarą. Wykorzystaj pytania pomocnicze. Napisz najmniej 7 zdań.

1. Kto rządził na wyspie Krecie? Kto przebywał na dworze króla Minosa?
2. Kim był Dedal?
3. Z jaką prośbą Dedal poszedł do króla? Co odpowiedział król Minos?
4. Jaki sposób ucieczki wymyślił Dedal?
5. Jak wyglądały skrzydła, które wykonał Dedal?
6. Co powiedział Dedal Ikarowi, zanim ruszyli w drogę?
7. Kto leciał pierwszy i pokazywał drogę?
8. Kto obserwował lot Dedala i Ikarą?
9. Co Ikar zrobił w czasie lotu i co się z nim stało?

Zadanie 30. również sprawdzało umiejętność budowania spójnej wypowiedzi na podany temat we wskazanej formie. Kryteria punktowania opowiadania i zasady oceniania obejmowały: realizację tematu, kompozycję, umiejętność budowania tekstu poprawnego pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym.

Uczeń miał napisać opowiadanie o dziejach Dedala i Ikarą. Do zadania zostały dołączone pytania pomocnicze, których celem było ukierunkowanie treści wypowiedzi.

Opowiadanie jest bliską uczniowi i często wykorzystywaną w szkole formą wypowiedzi. Zdecydowana większość przystępujących do egzaminu dobrze poradziła sobie z tym zadaniem. Faktem jest, że większość prac należała do uczniów słabo słyszących,

uczących się w szkołach masowych, co przełożyło się na lepszą realizację tego zadania i poprawnego formułowania własnej wypowiedzi pisemnej. Egzaminowani zrealizowali temat w 77%, tworząc spójną wypowiedź (76%). Większe problemy pojawiły się przy realizacji kolejnych kryteriów dotyczących poprawności językowej (za realizację tego kryterium uczniowie otrzymali 54% punktów możliwych do uzyskania), ortograficznej (za realizację tego kryterium uczniowie otrzymali 57% punktów możliwych do uzyskania), interpunkcyjnej (za realizację tego kryterium uczniowie otrzymali 52% punktów możliwych do uzyskania). W tych przypadkach bardzo wyraźnie zaznaczyła się różnica w tworzeniu wypowiedzi przez uczniów głuchych i przez uczniów słabo słyszących. Niestyszący popełniali dużo błędów językowych, często używali równoważników zdań. Swoje wypowiedzi budowali w taki sposób, że nie układały się one w ciąg wydarzeń połączonych przyczynowo-skutkowo. Stanowiły odpowiedzi na pytania pomocnicze, o czym niejednokrotnie świadczyło numerowanie kolejnych zdań. Wypowiedzi uczniów z niewielkim ubytkiem słuchu wyrażane były pełnymi zdaniami, poprawnymi pod względem językowym oraz stylistycznym. Tak widoczna różnica jest wynikiem dysproporcji między możliwościami tych grup uczniów. Zawsze wypowiedź ucznia niesłyszącego będzie się cechowała niższym poziomem realizacji wymagań poprawności językowej pod względem fleksji, doboru słownictwa, co jest spowodowane mniejszą sprawnością językową. Prace pisemne uczniów z małym ubytkiem słuchu są pisane z większą lekkością, i dowodzą opanowania większego zasobu leksykalnego.

Bardzo mało było prac, w których uczniowie nie podjęli się próby realizacji zadania. Jeśli takie się zdarzały były wynikiem braku umiejętności i możliwości intelektualnych poszczególnych uczniów.

Sporadycznie zdarzało się, że uczniowie, udzielając odpowiedzi na pytania, wykorzystywali fragmenty bądź przepisywali cały tekst I. Były to prace tych uczniów, których wyraźnie cechował brak umiejętności bądź swobody budowania własnej wypowiedzi odzwierciedlający się w realizacji zadań krótkiej odpowiedzi.

4. Uwagi końcowe

Rozwiązanie zadań egzaminacyjnych nie przysporzyło uczniom z wadami słuchu znacznych trudności. Polecenia z zakresu czytania i odbioru testów kultury charakteryzowały się zróżnicowaną sytuacją zadaniową, co wynikało z wymagań związanych ze sprawdzaną umiejętnością, konstrukcją zadania. W tej grupie sprawdzano – m.in. – umiejętności:

- czytania tekstów kultury na poziomie dosłownym (zadania 1., 8., 12., 14., 22., 27.)
- rozpoznanie charakteru tekstu na podstawie środków wyrazu (zadanie 21.).

Zróżnicowanie sytuacji zadaniowych było główną przyczyną, dla której realizacja poleceń wymagających wyszukiwania informacji w tekstach kultury okazała się zarówno umiarkowanie trudne (zadania 6., 10., 19., 21., 26.), jak również bardzo łatwe (zadania 3., 8., 9., 17.). Najłatwiejsze okazały się zadania zamknięte sprawdzające stopień opanowania umiejętności wyszukiwania informacji zawartych w różnych tekstach kultury.

Wśród umiejętności z zakresu tworzenia własnego tekstu najtrudniejsze dla uczniów było zachowanie wyróżników wskazanej formy wypowiedzi, poprawności językowo-stylistycznej, ortograficznej i interpunkcyjnej.

Ogólna analiza wyników, jakie osiągnęli uczniowie, ukazuje niewielkie dysproporcje w zakresie czytania i odbioru tekstów kultury między poszczególnymi województwami oraz dość znaczne w umiejętności tworzenia własnego tekstu. Zapewne jest to uwarunkowane

możliwościami poszczególnych uczniów, ale należy też zwrócić uwagę i dokonać analizy sytuacji zadaniowych w kontekście przyjętych metod kształcenia, aby uzyskiwać podobne wyniki niezależnie od położenia szkoły.

Tabela 2. Średnie wyniki uczniów w kraju i województwach części humanistycznej – obszary standardów w procentach –arkusz 7

WOJEWÓDZTWO	CZYTANIE I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY	TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU
lubelskie	70,73 %	53,66 %
małopolskie	76,98 %	72,97 %
podkarpackie	66,29 %	56,29 %
w Polsce	76,83%	68,49%

Konieczne jest zwrócenie uwagi na odmiennosc potrzeb uwarunkowanych poziomem dysfunkcji. W zakresie rozumienia czytanego tekstu, jak i umiejętności tworzenia własnej wypowiedzi, możliwości uczniów niesłyszących są zdecydowanie mniejsze niż ich słabo słyszących rówieśników, a to przekłada się na osiągnięte wyniki i dysproporcje pomiędzy tymi grupami.